

KUYUCAKLI YUSUF

Sabahattin Ali

Öykü Romanın baş kahramanı olan Yusuf'un hikayesi Kuyucak köyünde başlayıp, Edremit'te devam eder. Köyü basan eşkıyalar Yusuf'un anne ve babasını katlederek, dokuz yaşında bir çocuğu yetim bırakırlar. Sonradan soruşturmaya gelen Jandarma ve Kaymakam'ın dikkatini çeken Yusuf'un hikâyesi üzerine Kaymakam Yusuf'u evlat edinir. Karısı Şahinde yüzünden kendisini içki ve kumara veren kaymakam büyük borçlar altına girer. Borçlar Yusuf'un arkadaşı Ali sayesinde ödenir. Ali ile Muazzez evlenecek söylentisi vardır lakin Şakir Ali'yi vurur. Yusuf kaymakamın kızı Muazzez'i çok sevdiği için ve aralarında aşk hasıl olunca, kaymakam onların evlenmelerinde mani görmez. Kasaba kabadayısı Şakir de Muazzez'e ilgi duyduğu için kıskançlığı artar ve yuvalarını bozmak için Kaymakam İzzet'ten Yusuf'u uzak yerlere göreve göndermesini ister. Yusuf sürekli dış göreve gittikçe Şahinde hanımın evi kaymakam ve ileri gelenlerin eğlence mekânı olur. Muazzez kocasının yokluğunda annesi yüzünden namusunu yitirmek üzere kalır. Bir akşam Yusuf eve döner ve gördükleri karşısında evdeki herkesi öldürür. Karısını rast gele ateş ettiği tabancası ile istemeden vuran Yusuf, onu da alıp gitmek ister fakat yolda Muazzez ölür. Karısını gömen Yusuf atına atlar ve dağlara gider...

Tema

Batılılaşma Sorunsalı Dönemin toplumsal-sosyal yaşantısında yanlış batılılaşma olgusunun köy, kasaba gibi yaşam alanlarında yarattığı ahlaksız ve çarpık ilişkiler sonucunda oluşan düğümlerin yansıtıldığı Kuyucaklı Yusuf, çıkar ilişkilerini, toplumsal duyarsızlığı, adaletsiz düzeni ve paranın gücünü realist bir şekilde dile getirir.

Kişiler

Yusuf Başkarakter Yusuf ailesini dokuz yaşında iken feci bir şekilde kaybeden cesur bir çocuktur. Yaşadıkları neticesinde sert, acımasız ve içine kapanık biri olan Yusuf, insanlara olan güvenini de tekrar kazanamaz. Eğitim alamadığı için biraz cahil kalan Yusuf kendisine verilen memuriyet görevini yadırgar ve işinde mutlu olmaz. Karısına karşı büyük bir sevgisi olması nedeni ile başkası ile görüşme dayanamaz ve bir cinnet hali ile herkesi vuracak kadar öfkelidir.

Selahattin Bey Yusuf'un hayatının şekillenmesine vesile olan Kaymakam Selahattin Bey, aynı zamanda Şahinde'nin kocası, Muazzez'in de babasıdır. Kasaba eşrafının kirli düzeninden ve sosyal statüsünü kullanmaktan uzak duran Selahattin Bey'in tek kötü yanı karısına laf geçirememesinin yanında kumar ve eğlence düşkünü biri olmasıdır. Bunlar dışında merhameti ve deneyimi bol bir adamdır.

Şahende Hanım Romanda kötülüğü simgeleyen Şahende Hanım, rast gele karısı olduğu kaymakamı adeta parmağında oynatır. Her gün huzursuzluk çıkaran nefret dolu, kızını evli olduğu halde peşkeş çekecek kadar ahlaksız bir kadındır.

Muazzez Kaymakam ve Şahende'nin yegane evladı olan Muazzez, annesi tarafından bir ayak bağı gibi görüldüğü içe kapanık büyür. Kendi halinde, iyi kalpli biri olan Muazzez, Yusuf'un karısıdır.

Hilmi Bey ve oğlu Şakir Kasabanın ileri gelenlerinden olan Hilmi Bey ve oğlu Şakir zenginlikleri ile nam salarlar. Oğlu ile beraber Kübra'ya tecavüz eden sapkın aile Muazzez'de evli olmasına rağmen Şakir'e isterler. Ahlaksız, hilekâr ve düzenbazlar.

Yusuf - (Sabahattin Ali'nin "Kuyucaklı Yusuf" Romanı) **İçe dönük**

Karakter Yusuf ailesini dokuz yaşında iken feci bir şekilde kaybeden psikolojisi kısmen bozulmuş, çevresine güven duymayan, asosyal, sert, acımasız ve gücü fiziki kullanan bir karakterdir. Eğitim almayı reddeden Yusuf, oldukça yabani ve gururlu biridir. Muazzez'i sevdiğini dahi çok zor belli eden, içini pek kolay dökemeyen biridir. Kayınpederi olan Kaymakam'ın vefatının ardından ikinci bir yıkım yaşayan Yusuf, küçük bir oyunla uzak bir yere göreve gider. Akli başına gelip döndüğünde ise eşini

annesinin hazırladığı ev davetinde başka bir adamla görünce çılgın döner ve bir anlık cinnetle herkesi öldürür.

Aktiviteler Yusuf, kaymakam beyin evine ilk geldiği günlerde kimseyle konuşmaz hatta eğer bir işi yoksa pencereden uzaklara derin derin dalar. Okula gitmeyi reddeden Yusuf bunun yerine evde Şahinde yoksa Muazzez'e bakıcılık ederek zaman geçirir. Kendi halinde büyüyen Yusuf, bağdaki ağaçların altında yatarak, dolaşarak veya bir iki arkadaş varsa oynamakla geçer. Büyüdükçe zeytinlikteki ağaçların toplanmasına, bahçe sürülmesine yardım eder. Eskiden çeşme başında yaşadıklarını özlemle anımsar. Şehir hayatına bir türlü adapte olamayan Yusuf'un kavga çıkardığı da çok görülür. En iyi arkadaşı olan Kazım ile meyvelik bahçelerinde buluşurlar. Büyüyüp evlendikten sonra ise hükümette çalışmaya başlar.

ÖRNEK ANILAR

Donuk Daha hayatının başında hayatla tanıştığı için her şeye oldukça hazırlıklıdır. Zira Yusuf sonunda karısının istemeden ölümüne sebep olduğunda da yine donuk mizacı ile karısını gömerek gider. Hayatta mutlu olmayı hayatın geldiği gibi kabul etmeye, düz ve sıradan olmaya bağlayan Yusuf'un yaşadığı acılara takındığı hissiz ve donuk duruşu da bu yüzdendir: "Hakikaten hiç kimse bu çocuğun şimdiye kadar herhangi bir münasebetle, herhangi bir hissi tezahür gösterdiğini görmemişti.

Yabani / Soğuk Toplum düzenine yabancısıdır, yabaniliği de bu yabancılığı aşmasına engel olur ve Yusuf kentteki toplumsal yaşama ayak uydurmakta çok zorlanır. Toplum içinde aradığı yeri bulamaz ve bu onu mutsuzluğa sürükler, kendini yalnız hisseder ve insanlara soğuk davranır. Yalnızlığına dair kendisiyle iç hesaplaşmalar yaşar: "...Düşüncelerini hangi istikamete koşturursa koştursun, karşısına kimse çıkmıyordu. Şu anda bu koskoca dünya üzerinde kendisini düşünen bir tek kişi bile mevcut olmadığına o kadar emniyeti vardı ki, acı bir kabadayılıkla kendisi de hiç kimseyi düşünölmeye layık bulmuyor; fakat bundan, sebebini anlayamadığı bir üzüntü duyuyordu..."

Asosyal Kasaba hayatında kendini bir yere koyamayan Yusuf, insan içine çıkmak istemediği gibi bir de kendini boğuluyormuş gibi hisseder. Kaymakam kendisini işe koyduktan sonra daha çok toplumla haşır neşir olması gereken Yusuf aksine kendini daha kötü hissederek kaçmak ister. Zamanında okulu da istemeyen karakter için bulunduğu ortam yadırganası bir yerdir. Kaymakam'ın koyduğu hükümet odasında başı dönen ne yapacağını bilmeyen Yusuf tedirgin hisseder: "Korkuyla etrafına bakındı ve avcundakileri sımsıkı tuttu. Bu odada her şey ona, bilmediği bir dinin mabedine giren bir adam gibi, anlaşılmaz ve korkunç görünüyordu."

Erdemli/ Metanetli Anne ve babası eşkıyalar tarafından gözleri önünde öldürülen Yusuf yaşadığı korkunç olaydan sonra dahi soğukkanlılığını koruyarak erdemli ve metanetli bir kişilik sergiler. Hatta etrafındaki insanlar onun bu soğukkanlı tavırları karşısında şaşkınlıklarını gizleyemezler: "Doktor, ölümler üstüne yorganı tekrar çekerek çocuğun yanına geldi, kopuk parmağı tamamen kesti ve eli yıkamaya, sarmaya başladı. Çocuk bu esnada hayret veren bir itidal ve lakaytlık gösteriyor, yalnız sıra şiddetle dişlerini sıkıyor ve sapsarı kesiliyordu. Bu dayanılmaz acı hamlelerinden sonra, sanki zaafını göstermiş olmaktan ve siyah gözlerini nemleyen yaşlardan utanmış gibi, soluk ve çok ince dudaklarına bir tebessüm geliyordu."

Kavgacı/ Güçlü Zayıf görüntüsüne rağmen kuvvetli bir yapıda olan Yusuf, kendisiyle alay etmek veya onu kızdırmak isteyen çocukların hakkından, kendinden umulmadık hareketler sergileyerek gelmeyi başarır. Bu nedenle de gücünü kullanmaktan, kavga etmekten çekinmez: "Görenler, onun kendisinden daha büyük birkaç çocuğu bile yıldırabileceğine imkân vermezlerdi. Hâlbuki mahalle kavgalarında, her zaman karışmasa bile, karıştığı zamanlar, daima baş olur ve dört beş kişiye karşı kordu."

Gururlu Anne ve babasının ölümünden sonra Yusuf, kendisine sahip çıkan Kaymakam Selahattin Bey'in yanında güvendedir ancak kendisini bir o kadar da özgürlüğünden mahrum hisseder. Dik başlı ve bildiğinden şaşmaz bir karaktere sahip olmasına rağmen, kendi hayatı ile ilgili önemli kararları kendi vermek konusunda hür olmadığını düşünür. Ama o, içinde bulunduğu bu duruma rağmen kendisini büyüten, ona sahip çıkan Kaymakam Bey' e asla nankörlük etmek istemediği için Muazzez'e olan sevdasını dile getirmekte zorlanır: "...Hayatta hiçbir şey ona kıymetli görünmemiş, peşinden koşmak, erişmek, sahip olmak arzusunu vermemişti. ...Şimdi ilk defa bir şey istiyor, hem de korkunç bir şiddetle istiyordu. Fakat niçin bu istek bir imkânsızlıkla beraber gelmişti? ..."

Yabancılaşmış Eskiden yakın arkadaşı olan İhsan ile karşılaştığında uzun zamandır görüşmemenin verdiği açığı kapatmaya çalışan arkadaşını geçiştiren Yusuf pek bir şey hissedemez.

İhsan'la sohbet bitip ayrıldıklarında arkasından çocukluk hatıralarının dahi artık ona haz vermediğini düşünür ve kendini Edremit'e hatta hiçbir yere ait olarak görmez: "Bir müddet daha düşününce dünyada da hiçbir yere bağlı olmadığını hissetti ve içten içe bu kadar yabancı olduğu bu hayatta kendisini birçok kayıtların kuşatmasına, ondan istediği gibi hareket imkânlarını almasına müthiş içerledi."

Muazzez - (Sabahattin Ali'nin "Kuyucaklı Yusuf" Romanı) Duygusal

Karakter Kaymakam Selahattin Bey'in kızı olan Muazzez aynı zamanda Yusuf ile üvey kardestir. Çok çabuk etki altında kalan, kolayca kafası karışabilen Muazzez, içinde bulunduğu mutsuz zamanlardan kurtulmak, evde yalnız kalmamak için annesinin eğlenceli komşu gezmelerine iştirak etmek ister. Yusuf'u gizliden seven Muazzez'in evlilik düşüncesi gerçekleşince her ne kadar annesine uymak onu dinlemek istemese de sonunda alışır hale gelir. Yusuf şehre gidip eve gelmeyeceği zamanlarda yokluğunu fırsat bilip eğlencelere gider, içki içer lakin sonra pişman olur, kocasından kendisini yalnız bırakmamasını ister.

Aktiviteler Küçükken gayet masum tabiatı ile Yusuf'un peşi sıra dolanan Muazzez, büyüdükçe annesi egemenliğine fazlaca kendini kaptırır. Tam olarak annesinden bir şey öğrenemeyen kız, komşular sayesinde nakış, gergef ve dikiş öğrenir. Diğer komşu kızları ile ut öğrenmeye gider. Evlendikten sonra bir müddet günlerini yalnız geçirir fakat sonra sıkılır ve annesi zoru ile komşu eğlencelerine gitmeye başlar. En son katıldığı eğlencede kocası tarafından yanlışlıkla vurulur. Zira kocası sınırdan diğerlerini vurmak ister, Muazzezi değil.

ÖRNEK ANILAR

Kıskanç Küçüklüğünden beri kendisi ile ilgilenen ona bakan Yusuf'u gizliden seven Muazzez, Kübra ile Yusuf'un evlenme durumu ortaya çıkınca kıskançlık duygusu yükselir. Özellikle Kübra eve ilk getirildiğinde Yusuf'un onunla ilgilenmesine anlam veremeyen Muazzez, istediği cevabı alana dek soruşturur: "Fakat bu laflar Muazzez'i tatmin etmekten uzaktı. Nihayet daha fazla dayanamadı. Bir gün Yusuf'un yattığı odaya gitti, yatağının kenarına oturdu ve sordu: "Yusuf Ağabey, söyle bakayım artık; bütün bu işler ne demek oluyor? Sonra kim bu kız? Bu Kübra?..""

Edilgen Çevresine ve yetiştiği ailenin ortamına göre edilgen kalan Muazzez, son derece silik bir karakter gösterir. Sanki kendisi karar veremez diye düşüncelerini dahi açıklama konusunda zorlanır, bakışlarıyla, sessizliği ile kendini ifade etmeye çalışır. Yusuf dahi kocası olduktan sonra onun bu halinden yakını: "O anasının ve başkalarının bir oyuncuğu idi. O bir çocuktur. Onu kurtarmak için kendisine haber vermekten ne çıkacaktır? İçine düştüğü çukurun derinliğini haber vermek belki onu daha çok korkutacak ve meyus edecek; fakat bir işe yaramayacaktır."

İradesiz Komşu eğlencelerinde gelişen hadiseler ve genç kadının kötü gidişatı kendisini de rahatsız eder. Fakat zayıf tabiatlı olan Muazzez buna kendi iradesiyle dur diyememekte, göz göre göre kaderine razı bir şekilde, bir kurtarıcı beklemektedir: "Muazzez bazı günler deli gibi çırpınıyor, "Yusuf! Yusuf!" diye bağırıyordu. Onun her şeyi haber almasını, eve gelip kendisini dövmesini, hatta bıçaklamasını, ortalığın altını üstüne getirmesini istiyor, ancak o zaman bu işlerden sıyrılabileceğini seziyordu."

Çekingen Muazzez her ne kadar düşüncelerini aktarma konusunda çekingen bir kız olsa da kendini istemeye gelenlerin onu Yusuf'tan ayıracağından tedirgin olur. Utana sıkıla paylaştığı düşüncelerini ifade ederken dahi yarım ağız anlatır ki soruları ve cevapları karşısındakinin anlamasını bekler: "Yusuf cevap vermedi. Yorganın üzerinde uzanan eliyle oynamakta olan Muazzez'e dalgın dalgın bakıyordu. Ona daha fazla bir şey söylenemeyeceğini anlayan Muazzez, başka bir şey söylemek ister gibi bir hareket yaptı, fakat cesaret edemeyerek durdu."

Duygusal Aşkını bir türlü belli edemediği Yusuf, onu en yakın arkadaşı Ali ile baş göz etmeye çalışınca daha fazla dayanamaz ve onu istemediğini dile getirir. Yusuf'un hala anlamazdan gelen tavırlarına karşı içli içli ağlayarak kendince duygularını dışa vurur: "Muazzez kendini daha fazla zapt edemeyerek ağlamaya başladı. Başını önüne eğmişti ve gözlerinden yaşlar birbiri arkasına süzülerek göğsüne damlıyordu." Yusuf'a kavuştuktan sonra dahi Muazzez'in sevgi beklentisi devam eder.

Gizemli Zamanında kendisini anlamayan Yusuf'a karşı biraz gizemli kalmayı isteyen Muazzez, arkadaşı Meliha ile gittiği eğlencede karşısına dikilen Yusuf'a onu anlamazdan gelen cümleler kurarak üzme ister: "Muazzez şimdi karşısındakini biraz üzme, onu anlamamış görünmek istiyordu. Aylardan

beri Yusuf'un kendisine yaptıklarına, böyle küçük bir mukabelede bulunmaktan kendini alamıyordu ve bu arzusunda, şu anda duyduğu ve gitgide artan bir saadet hissinin ve bir neşenin çok tesiri vardı."

Tedirgin İçinde Yusuf'a karşı büyük bir sevda beslemesine rağmen aslında Yusuf'tan çok çekinen korkan biridir. Her fırsatta ondan korktuğunu dile getiren Muazzez, evlense dahi bu büyük aşkı ve korkusu değişmez: "Hâlâ Yusuf a karşı içinde biraz korku besleyen Muazzez, böyle zamanlarda ona sessizce yaklaşır, yanına oturarak kocasının yüzüne merak ve biraz da endişe ile bakardı. Şimdiye kadar içinde neler olup bittiğini asla anlamadığı bu başı, çıldırmasıya seviyordu."

Babasına Düşkün Muazzez babasına olan duygu ve ondan beklediği şefkati de içsel olarak alan biri olduğu için babası konusunda hassastır. Babasının kendisi için iyi şeyler istediğine güvenen Muazzez, babası öldüğünde çok üzülür, evde kimse yokken babasının kıyafetlerini öper, koklar ve babasının benzerini kocasında bulduğu için şükreder: "Muazzez, Yusuf u fazla üzmemek için kendine hâkim olmaya çalışıyor ve şimdi birçok huylarını babasına benzetmeye başladığı kocasına daha çok sarılıyordu."

Şahinde - (Sabahattin Ali'nin "Kuyucaklı Yusuf" Romanı) Uyumsuz

Karakter Evlilik olsun diye evlendiği Kaymakam'ı evde delirten Şahinde son derece geçimsiz, nankör bir kadındır. Amacı kocasını sevmek değil onun maddi gücünü kullanmaktır. Merhamet duygusundan yoksun olan Şahinde, düşüncesiz, ahlaksız ve bencil bir kadındır. Sadakatsiz ve nefret dolu ruh yapısı ile kocasının zıddı olan karakter, evde çıkardığı kavgalar ve huzursuzluklar ile kocasına sözünü geçirmeyi amaçlar. Kızını da kendi çıkarları doğrultusunda kullandığı olur.

Aktiviteler Çoğu zamanını kasabada kafa dengi olarak gördüğü komşu ve arkadaşlarıyla gezerek, eğlenerek geçirir. Evde olduğu zamanlar ise kavga etmek yahut maddiyat amacı taşıyan sözler dışında pek konuşmaz. Zaten konuşacak bilgi ve kültür donanımına sahip değildir. Lüks ve eğlence düşkünüdür. Sürekli konu komşuya giderek gevezelik eder. Ev işlerinden veya kızına bile bakmaktan aciz bir annelik yapar.

ÖRNEK ANILAR

İkiyüzlü Evlenmeden önce son derece makul bir kişi olan Şahinde hanım, evlendikten sonra içindeki gerçek kişiyi açığa çıkarır. Tıpkı kasabadaki zengin eşraf tayfası kadar kirli işler düşünen kadının zira derdi yuva kurmak, çocuk bakmak değil tamamen batı yaşantısı sürmek ve parasıyla eğlenmektir: "Selahattin Bey oldukça güzel olan bu kızı evvela kendisi ile bir ayarda bir mahlûk gibi değil, güzel bir kedi, bir kuzu gibi sevdi... Gene pek az zaman içinde tespit etti ki bu güzel kedinin çok sivri tırnakları, bu kuzunun sert boynuzları vardır."

Hırçın Kocasına karşı tavırlarında hep sinirli ve hırçın yaklaşan Şahinde her istediği şeyi bağır çağır söyler, kaymakamı korkutur. Merhamet etmesi gereken Yusuf'un hikayesine aldırış etmeden onun evlatlık alınmasından memnun olmayan kadın, kocasına sarf ettiği sözlerde çekinmez: "Kaymakam'ın karısı Şahinde Hanım, eve bir "köylü piçinin" getirilmesinden hiç de memnun olmadı ve bunu çocuğun yanında bağıra bağıra söylemekten çekinmedi."

Keyfine Düşkün Evde hiçbir konuda sorumluluk almak istemeyen Şahinde'nin tek derdi para ve eğlencedir. Bu nedenle kasabanın zengin, karısına elmaslar alan, köşkte oturan Hilmi Beylere sürekli gitmeyi alışkanlık edinir. Keyfine düşkün, gönlüne göre yaşayıp hareket eden, ciddiyetten uzak bir kişiliğe sahip olan Şahinde'yi çevresi de sevmemeye başlar: "Zaten Şahinde kadar manasız, dırdırcı, ne yaptığını bilmez bir kadına peygamberce bir sabır ile tahammül eden bu adam, Yusuf'u ilk günden beri hayrete düşürüyordu."

Ahlaksız Kocasını Selahattin Bey'in hasta olması ve Yusuf'un evden uzaklaşmış halleri, Şahinde Hanımı iyice başıboş bırakır. Eğlenceli komşu ziyaretlerine devam eden Şahinde, artık yanında kızı Muazzez'i de sürükler. Kendisi iffeti de pek düşünmeyen bir insan olan Şahinde, kendi çıkarları için kızını tacizci Şakir'e vermeyi bile planlar: "Şahinde'nin kendine göre biraz kurnazlığı vardı ve Muazzez için Edremit'te evlenme yollarının, bir tek çare müstesna, kapanmış olduğunu fark ediyordu. Bu bir tek çare, onun eskiden beri istediği şeydi: Muazzez'i Şakir'e vermek."

Kurnaz Her konuda kafasında hain planları ile kendi çıkarına hayaller kuran Şahinde, Yusuf'u zaten istemediği için evli olduğu halde kızını hala başka zengin bir adama verip, hanımlık sürme derdinde idi: "Bu mağrur ve dik kafalı oğlanın ekmeğini yemek ve onun emri altında olmak Şahinde'nin tahammül edemeyeceği şeylerdendi. Hem bakalım Yusuf, kendi ekmeğini kazanabilecek miydi? Hiçbir

iş tutmayan ve boşta gezen bu evlatlığa yüz suyu dökme ktense, aslan gibi bir damat bulup köőeye kurulmak herhalde çok daha akıllı işiydi.”

Çıkarcı Şahinde genel olarak kızını hep bir zengin kısmete vermeye niyetlidir. Refah içinde bir hayat sürdürdükten sonra, bunun nasıl olduğu onun için hiç önemli değildir. Ancak kendisine göre, o bu düşüncelerinde haklıdır, zira kendi çıkarı için Yusuf’a bile katlandığı olur: “Muazzez’i her zaman Yusuf a bırakıp istediği gibi gezebiliyor, kızı her yere götürüp başına dert etmek veya evde bırakıp gözü arkada kalmak gibi sıkıntılardan kurtuluyordu.”

Güvenilmez Şahinde hep evde ikinci plana atıldığına inandığı için kendi başına iş yapmaktan, yalan söylemekten geri kalmaz. Hatta zamanla evinden ailesinden uzaklaşmaya hatta eve gelmemeye başlar. Halinde tavrında giyiminde süsünde değişiklikler olur, kocasına yalan söylemeye başlar: “Şahinde birdenbire durdu. Bugün Muazzez’le birlikte nereye gittiğini Salâhattin Bey’e söyleyemeyeceğini hatırladı. O anda başka bir yalan da bulamayarak kekeleydi.”